

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

www.philosophical-research.org

ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ

ΙΣΤΟΡΙΚΟΦΙΛΟΣΟΦΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Α. ΠΙΕΡΡΗΣ

Περίοδος 2018-2019

ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ ΠΑΤΡΩΝ

ΛΒ' ΚΥΚΛΟΣ

Μέρος Γ'

Συνάντηση 21η

Πέμπτη, 16 Μαΐου

Είναι, Χρόνος και Κάλλος

Το «Τέλος» της Ιστορίας

Μέρος III

Η Ιστορία ως Χρόνος Τελείωσης του Ανθρώπου:

Ο Ελληνισμός και ο Κόσμος

από την Κατάρρευση του Μεταλλικού

Συστήματος στον Χρυσούν Αιώνα

(~ 1200 - 400 π.Χ.)

Στην Σπάρτη του Υψηλού Αρχαϊκού η Ιδέα του ανθρώπου έγινε πραγματικότητα πλήρως και ολοσχερώς χωρίς ανεκπλήρωτο υπόλοιπο. «Επί τέλους» το τέλος του ανθρώπου επιτεύχθηκε, η τελειότητα της φύσης του άνθισε τον αιώνιο ανθό του Κόσμου. Το πνεύμα σωματώθηκε και το σώμα εκπνευματοποιήθηκε στην τελειότητα του αισθητού κάλλους. Ο Σπαρτιάτης τότε έγινε ιδέα, και η Ιδέα Σάρξ εγένετο. Κούρος και Απόλλων ταυτίστηκαν στον θεμελιώδη θεανθρωπισμό του Ελληνισμού.

Στα μέσα του 6^{ου} αιώνα π.Χ. η Σπάρτη στην «ώρα» της ακμής της, στην τετελεσμένη αιωνιότητα της νεότητάς της, συνειδητοποιεί και θαυμάζει το επίτευγμα, το μέγα και καλόν έργον της ιστορίας. Ο Σπαρτιάτης ερωτεύεται τον εαυτό του, γιατί λατρεύει τον θεό του, και έκανε τον εαυτό του ίνδαλμα του Απόλλωνα. **Ο Χρόνος μηδενίστηκε μέσα στην έκπαγλη φανέρωση της αιωνιότητας στην αισθητή τελειότητα.**

Ναρκισσευόμενος την ιερή λατρεία του θεού στον εαυτό του, ο Σπαρτιάτης «παγώνει» για να διατηρήσει στον χρόνο την πνοή της αποκεκαλυμμένης αιωνιότητας στην θεία «στιγμή» του υπέρτατου κάλλους.

Ο ναός του Απόλλωνα στους Δελφούς φλέγεται και καταστρέφεται το 548 π.Χ. (Είχε κτισθεί λίθινος, κατά την παράδοση στο σημείο όπου προηγούμενος «χάλκινος» είχε καταστραφεί από κεραυνό). Το άνθος αρχίζει να μαραίνεται στην Σπάρτη, αλλά γίνεται καρπός, και τον καρπό τον δρέπει η Αθήνα. **Την ανθισμένη Σπάρτη διαδέχεται η καρπισμένη Αθήνα.**

Αλλά ο Ελληνισμός δεν είναι για καρπούς στον χρόνο, είναι για ανθούς της αιωνιότητας στον χρόνο. Αυτό είναι το νόημα της νίκης της Σπάρτης στον Πελοποννησιακό Πόλεμο, - μιας έκβασης ανορθόγραφης κατά την λογική του χρόνου, μιας σημαίνουσας αλλοκοτιάς της πραγματικότητας, μιας «λύσης» στο πρόβλημα της αντιπαράθεσης Σπάρτης και Αθηνών που δεν έλυσε το ιστορικό πρόβλημα στον χρόνο.

Η Ιωνική πρόσληψη του Δωρικού που αναπτύχθηκε δυναμικά τον 6^ο αιώνα π.Χ., ενσωματώθηκε εύκολα στην ολοκλήρωση του μεγάλου οικείου γεωπολιτικού χώρου με την Περσική Αυτοκρατορία, και

απετέλεσε την ζύμη που έμελλε να ζυμώσει τον όλο χώρο στον άρτο του Ελληνιστικού πολιτισμού.

Αλλά η Αθήνα κάνει κάτι άλλο και σημαντικότερο. Επενδύει τον Δωρικό άξονα σε ένα μοντέλο ταυτόχρονα αποτελεσματικής διαχείρισης του χρόνου, διαχείρισης απορρέουσας από την ανελάττωτο επιβολή του Δωρικού πνεύματος. Έτσι γεννιέται και ανδρώνεται το θαύμα του Χρυσού αιώνα, θαύμα δεύτερο μετά την από-κάλυψη του Σπαρτιατικού ανθού. Πολιτισμική ακμή Δωρικής πνοής, ακαταμάχητο ναυτική δύναμη, εκτεταμένη πολιτική ηγεμονία, οικονομική αυτοκρατορία, αστασίαστο κοινωνική ισορροπία, πολιτειακή δημοκρατία χωρίς εξαναγκασμό, αριστοκρατία της ικανότητας, πολύπλευρη παιδεία με έμφαση στην φιλοσοφία, άνεση βίου με ελευθερία, - αυτήν την οργανική σύνθεση προβάλλει η Αθήνα του 5^{ου} αιώνα π.Χ. ως απόλυτο μοντέλο μίμησης για όλον τον Ελληνισμό.

Θα μελετήσουμε αυτήν την Πέμπτη την φύση της μοναδικής Αττικής σύνθεσης, την «μεταφυσική» αιτία του Πελοποννησιακού Πολέμου, την ουσία της ενεργού αντιπαράθεσης, τον λόγο και την αναγκαιότητα της συγκεκριμένης κατάληξης.

Ο Θεματικός τίτλος της ομιλίας μου είναι:

Η Αθήνα και ο Χρυσός Αιώνας:

Η Αττική Σύνθεση των Δύο Αρχών ή το Κάλλος Δυναστεύον.

Γιατί Ηττήθηκε η Αθήνα στον Πελοποννησιακό Πόλεμο;

[Για την παράδοση και τον συμβολισμό των διαδοχικών ναών του Απόλλωνος στους Δελφούς, v. Πίνδαρος, *Παιάν VIII*, 63-86; Πανσανίας, *Χ*, 5, 9-13. Cf. Φιλόστρατος, *Τα ες τον Τυανέα Απολλώνιον*, 6, 11, 347.

Για τους ουσιαστικούς σταθμούς της Σπαρτιατικής ιστορίας, χρήσιμο οριοθέτημα των κομβικών σημείων του κλασσικού Ελληνισμού στον χρόνο, δείτε

1/ την μελέτη μου «*Περιοδοποίηση της Σπαρτιατικής Ιστορίας*» στον ιστότοπο του Ινστιτούτου, τμήμα Research Projects, κατηγορία «Δωρικές Μελέτες»,

2/ το συνοδευτικό κείμενο για την συνάντηση της Σπάρτης στις 20 Απριλίου, σελ. 13-15].

Η ομιλία θα γίνει την Πέμπτη 16 Μαΐου, 8.30 το βράδυ, στην Αίθουσα Διαλέξεων του Μεγάρου Λόγου και Τέχνης (2^{ος} όροφος, Πλατεία Γεωργίου Α').

Η είσοδος είναι ελεύθερη.

Μετά την ομιλία θα υπάρξει χρόνος για συζήτηση.
